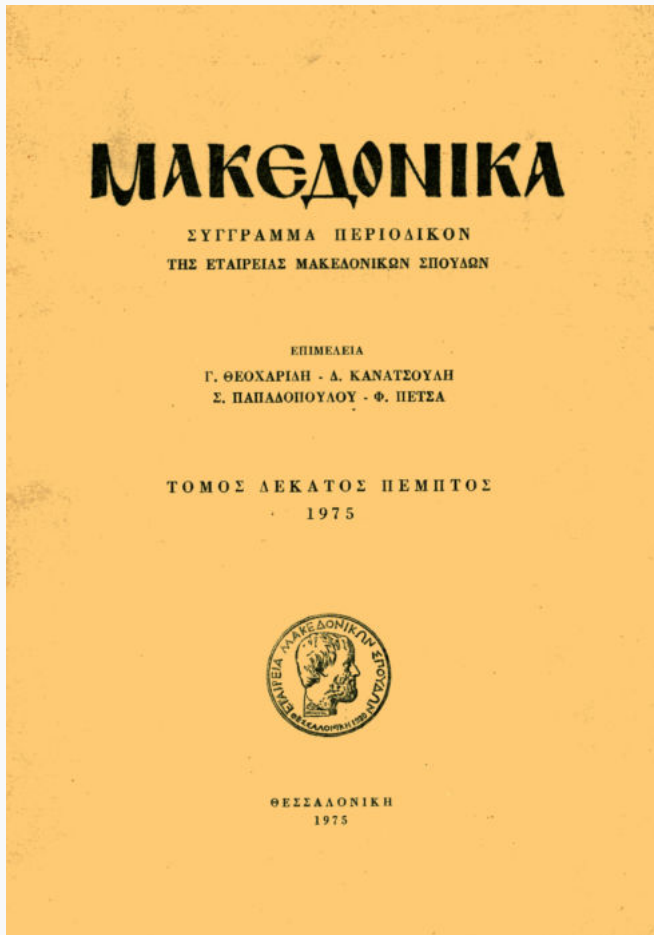

Makedonika

Vol 15, No 1 (1975)

Δ. Γ. Σερεμέτη, Πληροφορίες περί Μακεδονίας εκ των Αμερικανικών Αρχείων (Αναφορές προξένων)

Γεώργιος Πλουμίδης

doi: [10.12681/makedonika.622](https://doi.org/10.12681/makedonika.622)

Copyright © 2015, Γεώργιος Πλουμίδης

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

To cite this article:

Πλουμίδης Γ. (1975). Δ. Γ. Σερεμέτη, Πληροφορίες περί Μακεδονίας εκ των Αμερικανικών Αρχείων (Αναφορές προξένων). *Makedonika*, 15(1), 407-408. <https://doi.org/10.12681/makedonika.622>

Ὁ κ. Βασδραβέλλης δὲν ἀναφέρει τὰ δύο ὑποσχετικά ἔγγραφα συνεργασίας, τὰ ὁποία ἐπέγραψαν εἰς τὴν προτείνουσαν τῆς Βλαχίας ὁ Φαρμάκης μετὰ τὸν Γεωργάκη Ὀλυμπίου καὶ Tudor Vladimirescu, τὸ πρῶτον τὸν Αὐγούστου 1819, καὶ τὸ δεύτερον τὸν Ἰανουάριον 1821, ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τῆς ἐκρήξεως τῆς ἐπαναστάσεως.

Ἡ οἰκία τοῦ Βογιάρου Μπέλλου δὲν εὑρίσκεται εἰς ὁ Ἰάσιον, ὅπως λέγει ὁ κ. Βασδραβέλλης, ἀλλὰ εἰς τὸ Βουκουρέστιον, καὶ ἐκεῖ ἠδολογήθη ἡ σημαία τῆς Φιλικῆς εἰς τελετὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν μετέσχον ὁ Φαρμάκης καὶ ὁ Ἀριστίας, ὁ ὁποῖος μάλιστα τὴν ἐκράτει κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς τελετῆς. Εἰς τὸ Ἰάσιον ἡ σημαία τῆς Φιλικῆς ἠδολογήθη ἐν τῷ ναφῶ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν ἀπὸ τὸν μητροπολίτη Μολδαβίας Βενιαμίν, παρουσία τοῦ ἀρχιεροῦ τῆς Φιλικῆς, Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντη.

Ὁ Ἕλλην ἱστορικός δίδει πολὺ μεγάλην πίστιν εἰς τὰ ἀπομνημονεῦματα τοῦ Ivan Lirpandi. Τὸ ὕλικόν ποῦ μᾶς ἄφησε καὶ δημοσιεύθη εἰς τὸν ε' τόμον τῶν «Ἐγγράφων περὶ τῆς Ἱστορίας τῆς Ρουμανίας. Ἡ Ἐπανάστασις τοῦ 1821» πρέπει νὰ χρησιμοποιεῖται μετὰ περισσοτέραν προσοχὴν, διότι μερικεὶς φορὰς οἱ ἰσχυρισμοὶ τοῦ Lirpandi δὲν εἶναι ἀντικειμενικοὶ καὶ ὀδηγοῦν εἰς λανθασμένα συμπεράσματα.

Περὶ τῆς ἠρωϊκῆς δράσεως τῶν Φιλικῶν εἰς τὴν Μονὴν Σέκου δὲν ἔχει λεχθῆ ἀκόμη ἢ τελευταία λέξις. Ὑπάρχει εἰσέτι πολὺ ὕλικόν, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ἐρευνηθῆ καί, ὅπως λέγει καὶ ὁ κ. Βασδραβέλλης, χρειάζεται ὑπομονή, καλὴ πίστις καὶ μεγάλη προσοχὴ κατὰ τὴν χρῆσιν τῶν πηγῶν (σ. 39).

Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ τραγικὸν τέλος τοῦ Φαρμάκη, ὁ συγγρ. θὰ μπορούσε νὰ χρησιμοποίησιν καὶ ὀρισμένας ἐκ τῶν διπλωματικῶν ἐκθέσεων, τῶν ἀποσταλειῶν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, εἰς τὰς ὁποίας δίδονται ἐνδιαφέρουσαι λεπτομέρειαι διὰ τὸν ἀποκεραλισμὸν τοῦ Φαρμάκη καὶ τῶν εἰκοσι συντρόφων του, καθὼς ἐπίσης καὶ διὰ τὴν στάσιν ὀρισμένων ἕξενον Δυνάμεων ἐναντι αὐτῆς τῆς βαρβαρικῆς πράξεως τῶν Τούρκων.

Αἱ γενόμεναι συμπληρώσεις δὲν μειώνουν τὴν ἀξίαν τῆς παρούσης μονογραφίας, ἢ ὁποία θὰ εἶναι πολὺ χρήσιμος διὰ τοὺς ἐρευνητάς μας.

Βουκουρέστι

ΝΕΣΤΩΡ ΚΑΜΑΡΙΑΝΟΣ

Δ. Γ. Σερεμέτη, Πληροφορία περί Μακεδονίας ἐκ τῶν Ἀμερικανικῶν Ἀρχείων (Ἐναφοαὶ προξένων), Θεσσαλονίκη 1974 (Μακεδονικὴ Λαϊκὴ Βιβλιοθήκη, ἀρ. 26, σ. 25).

Ἡ μελέτη τοῦ κ. Σερεμέτη ἐντάσσεται στὶς ἀρχαιακὰς ἐκείνης ἔρευνες ποῦ φιλοδοξοῦν νὰ ἀνοίξουν τὸν δρόμον στοὺς μεταγενέστερους ἐρευνητάς. Ἡ ἀξιολόγησις τῆς σημασίας ποῦ ἔχουν τὰ προξενικὰ ἀρχεῖα εἶναι χρήσιμη καὶ δικαιολογεῖται ὀρθά ἢ ἐπιλογή τους ἀπὸ τὸν κ. Σ. Σωστὴ εἶναι καὶ ἡ συγκέντρωσις τοῦ ἐνδιαφέροντος ἐπὶ τὴν κρίσιμη περίοδον τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγῶνα, 1901-5. Ἀπὸ ἐκεῖ καὶ πέρα ὁμως θὰ περιμέναμε μιά ἐκτενῆ περιγραφή τοῦ ἀρχαιακοῦ ὕλικου καὶ ὄχι σποραδικὰ τὴν παράθεσιν τοῦ περιεχομένου ὀρισμένων μόνο ἐγγράφων, ὅσο καὶ ἂν αὐτὰ εἶναι σπουδαία. Ἡ πρακτικὴ ποῦ ἔχει σήμερα ἐπικρατήσῃ γύρω ἀπὸ τὴν ἐκδοσὴν τῶν πηγῶν ἐπιβάλλει τὴν ἐκλογὴν ἀνάμεσα ἐπὶ τὴν αὐτοῦσια (in extenso) δημοσίευσιν τῶν κειμένων ἢ ἐπὶ τὴν ἐκδοσὴν τους σὲ σύντομη περίληψιν (régestes). Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ δίνεται ἡ δυνατότητα ἐπὶ τὴν ἐρευνητὴν νὰ ἔχη συνολικὴν εἰκόνα τοῦ ἀρχαιακοῦ ἀντικειμένου καὶ νὰ τὸ ἐκμεταλλεῖται ἀνάλογα. Μιά τρίτη λύσις εἶναι ἢ ἀπλῆ καταλογογράφησι τῶν ἐγγράφων, μετὰ τὴν συμπύκνωσιν τοῦ περιεχομένου τους σὲ μιά περίοδον (ὑπὸ μορφῇ τίτλου) τέτοιον παράδειγμα ἀποτελεῖ ἢ ἔργασια τοῦ Β. Spiridonakis, ἀπὸ τὰ Ἀρχεῖα τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Γαλλίας. Μὲ τὰ παραπάνω δὲν θέλομε νὰ μειώσουμε τὴν ἔργασια τοῦ κ. Σ., ποῦ ἀποτελεῖ ἀφετηρία γιὰ νέες ἔρευνες καὶ ἐνημερώνει ἀποτελεσματικὰ τὸ εὐρύτερον κοινόν. Ὁ κόπος τοῦ συγγραφέα θὰ ἦταν ὅστος ἀποδοτικός-

τερος, ἂν διαχώριζε σὲ μιά μελέτη τὴ δημοσίευση τῶν πηγῶν (μὲ οποιαδήποτε μέθοδο) καὶ σὲ ἄλλη προέβαινε σὲ ἱστορικὴ ἀνάλυσή τους. Γιατὶ ὁ κ. Σερεμιέτης ἀσφαλῶς κατέχει τὸ θέμα του καὶ περιμένουμε τὴν πλήρη ἀξιοποίηση τοῦ υλικοῦ ποῦ συγκέντρωσε.

Πανεπιστήμιον Ἰωαννίνων

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΛΟΥΜΙΔΗΣ

Μιχαήλ Ἀθ. Καλινδέρη, 'Ο κώδιξ τῆς Μητροπόλεως Σισανίου καὶ Σιατίστης (1686—), ἔκδοσις Ἑταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν (Μακεδονικὴ Βιβλιοθήκη), Θεσσαλονίκη 1974, σελ. 151 + XVII πίν.

Γιὰ τὸ περιεχόμενο τοῦ Κώδικα, ποῦ μὲ τόση εὐσυνειδησία ἐκίδει ὁ κ. Μ. Καλινδέρης, κατατοπίζεται ὁ ἀναγνώστης ἀπὸ τὴν εἰσαγωγή τὴν ὁποία προτάσσει. Εἶναι ὑποθέσεις ἀνάλογες μὲ ἀναφερόμενες σὲ ἄλλους ὡς τώρα ἐκδοθέντες κώδικες Μητροπόλεων, ποῦ ἀπασχόλησαν τὸν ἱεράρχη Ζωσιμᾶ κατὰ τὸ διάστημα τῆς θητείας του ὡς Μητροπολίτη Σισανίου, ὡς Πατριάρχη Ἀχριδῶν καὶ τέλος ὡς Πρόεδρος Σισανίου (1686-1744). Οἱ ὑποθέσεις, οἱ ὁποῖες ἀπασχολοῦν τοὺς χριστιανοὺς τῆς δικαιοδοσίας του καταγράφονταν στὸν «Ἱερό», ὅπως ὀνομαζόταν, Κώδικα ὡς πράξεις ἐπικυρωμένες γιὰ νὰ ἐπισημοποιῆται ἢ νομιμότητά τους καὶ νὰ ἔχουν «τὴν ἰσχὴν ἐν παντὶ κριτηρίῳ», ἢ «εἰς ἐνδειξιν καὶ ἀσφάλειαν», ὅπως συνηθίζονταν νὰ σημειώνεται στὶς πράξεις αὐτὲς τὴν ἐποχὴ τῆς Τουρκοκρατίας. Τὸ περιεχόμενο τῶν πράξεων εἶναι ποικίλο: Διαζύγια, διαθήκες, δωρεές, διανομὲς περιουσίας, ἐξοφλήσεις χρεῶν, υιοθεσίες, ἀγοραπωλησίες καὶ ἄλλες δικαιοπραξίες. Ἀναφέρονται δηλ. σὲ θέματα ποῦ σχετίζονται μὲ μορφὲς δικαίου (κληρονομικοῦ, οἰκογενειακοῦ, ἐνοχικοῦ, ποινικοῦ κ.λ.), οἱ ὁποῖες ἴσχυσαν γιὰ τοὺς ὑπόδουλους τὴν περίοδο τῆς Τουρκοκρατίας καὶ ἐκφράζονταν μὲ τὶς ἀποφάσεις καὶ πράξεις τῶν κατὰ τόπου Μητροπολιτῶν. Ἡ μὴν πράξις ποῦ εἶναι ἄσχετη μὲ τὶς ἄλλες εἶναι τὸ καταχωρισμένο ἀντίγραφο τῆς Συνοδικῆς ἀποφάσεως, ποῦ ἀναφέρεται στὴν καθάραιση τοῦ Ἡπειρώτη Μεθόδιου Ἀνθρακίτη.

'Ο Κώδικας, ὅπως σημειώνει ὁ κ. Καλινδέρης, δὲν χρησιμοποιήθηκε ἀπὸ τὸ διάδοχο τοῦ Ζωσιμᾶ, Νικηφόρο (1746-1769), οὔτε ἀπὸ τὸν Κύριλλο, ὁ ὁποῖος καταγόταν ἀπὸ τὸ Τσεπέλοβο Ἰωαννίνων (1769-1792). Οἱ καταχωρίσεις στὸν Κώδικα ξαναρχίζουν τὸ 1797, ἐπὶ Νεοφύτου, ἀπὸ τὴν Ἀβδέλλα Γρεβενῶν, διακόπτονται καὶ πάλι γιὰ νὰ συνεχιστοῦν ἐπὶ Λεοντίου (1835-1852), μὲ τελευταία ἐγγραφή τὸ 1896.

Οἱ ἐγγραφὲς ποῦ ἀρχίζουν ἀπὸ τὴν ἀρχιερατεία τοῦ Νεοφύτου, δὲν εἶναι ἄγνωστες στοὺς ἐρευνητὲς, γιατί, ἐξ αἰτίας τοῦ περιεχομένου τους (ἀξιομιμημένα γεγονότα τοπικῆς καὶ γενικότερης σημασίας, μὲ ταυτόχρονη προβολὴ προσώπων) καὶ τοῦ τρόπου καταγραφῆς τους, ἦταν πιὸ προσιτῆς καὶ πιὸ πρόσφορες γιὰ ἐκμετάλλευσή ἀπ' αὐτοὺς. Τὸ κύριο, ὅμως, σῶμα τοῦ Κώδικα, ποῦ περιέχει τὶς πράξεις τοῦ Ζωσιμᾶ, ἔμεινε ἄγνωστο σχεδὸν καὶ ἀνεκμετάλλευτο καὶ πρώτη φορὰ ἐρχεται στὴ δημοσιότητα. Ποιὰ σημασία ἔχει αὐτὸ ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὸ περιεχόμενο τῶν καταχωρίσεων, τὸ ὁποῖο, στὴν εὐρύτερη ἐνοσία του, πέρα ἀπὸ τὶς μορφὲς δικαίου ποῦ ἐπισημάνανε, συνδέεται ἄμεσα μὲ τὴν παράδοση τῆς περιοχῆς, μὲ τὰ ἤθη καὶ ἔθιμα τῶν κατοικῶν, τὴ γλῶσσα καὶ γενικά μὲ τὴ ζωὴ σ' ὅλες τὶς ἐκφράσεις τῆς.

'Ορθὴ εἶναι ἡ μέθοδος, ποῦ ἀκολούθησε ὁ συγγραφέας γιὰ τὴν παρουσίαση τοῦ Κώδικα. Χώρισε τὸ περιεχόμενό του σὲ δύο τμήματα. Στὸ πρῶτο περιλαμβάνονται ὅλες οἱ πράξεις τοῦ Ζωσιμᾶ, ποῦ ἀποτελοῦν βασικά καὶ τὸ ἀνέκδοτο ὑλικό. Σ' αὐτὸ ἔδωσε τὸν τίτλο, «Αἱ πράξεις τοῦ Ζωσιμᾶ». Οἱ ὑπόλοιπες καταχωρίσεις τοῦ Κώδικα περιελήφθησαν στὸ τμήμα: «Τὰ μετὰ τὸν Ζωσιμᾶν», καί, ἐκτός ἀπὸ λίγες ἐξαιρέσεις, ὅλες δημοσιεύονται ὀλόκληρες, ὅπως ἀκριβῶς εἶναι καταχωρισμένες.